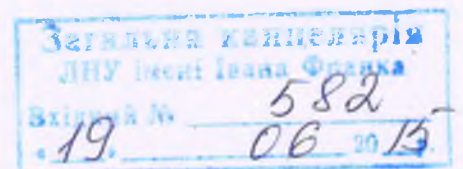

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційну роботу Качура Романа Павловича на тему:
«Державне регулювання інвестиційної діяльності
в трансформаційній економіці України»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління
національним господарством

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами і темами дослідження.

В умовах трансформаційної економіки України успішність вирішення накопичених проблем в державному регулюванні інвестиційної діяльності зокрема забезпечується вивченням вітчизняної та зарубіжної практики прийняття рішень у галузі розробки ефективної інвестиційної політики, виборі напрямів і методів інвестування, обґрунтування економічної доцільності реальних та фінансових інвестицій. Удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності є невід'ємною складовою стабілізації національного виробництва, його інноваційного розвитку. Реалізація ефективної державної інвестиційної політики дає змогу забезпечувати високі темпи економічного розвитку підприємств, максимізацію доходів, зростання конкурентоспроможності продукції на внутрішньому і зовнішніх ринках.

Беззастережною умовою забезпечення економічного зростання в Україні та підвищення конкурентоспроможності її виробництва є активізація інноваційно-інвестиційних процесів, створення нових і оновлення наявних основних засобів із залученням новітніх технологій та інновацій. Реалізація стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку займає особливе місце у становленні сучасної економіки і значною мірою залежить від інвестиційної політики, яку проводить держава, зокрема, щодо регулювання процесів довготермінового виробничого інвестування. Підтримка та активізація інвестиційної діяльності є основою забезпечення економічного розвитку держави, найважливішим засобом структурних зрушень у національній економіці, від них залежать перспективи ринкових перетворень у країні та її місце у світовому співтоваристві.

Оздоровлення вітчизняної економіки потребує вкладання значних обсягів капіталу в пріоритетні та стратегічні сфери господарської діяльності, а також у важливі промислові об'єкти загальнодержавного і регіонального значень. Проте помилки у виборі перспективних напрямів інвестування зокрема призводять до втрати можливостей забезпечення ефективного розвитку національної економіки, згортання діяльності потенційних інвесторів, вилучення капіталу, зменшення обсягів інвестицій у реальному секторі економіки, що у сукупності суттєво уповільнює інвестиційні процеси і, як наслідок, призводить до різкого скорочення виробництва. В Україні дотепер не створено достатньо ефективної та обґрунтованої системи підтримки інвестиційної діяльності підприємств. Це стало однією з причин низької інвестиційної активності в країні та періодичних її спадів, які часом за низкою параметрів перевищують темпи зниження показників економічного розвитку. Донині не розроблено дієвих механізмів ефективного залучення та використання інвестицій, потребують суттєвого уточнення інвестиційні пріоритети, засоби активізації інвестиційних процесів, а тому пошук напрямів і дослідження можливостей удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні, особливо в умовах трансформаційної економіки, є важливим і актуальним.

Важливою складовою є розробка механізмів ефективного формування інвестиційних ресурсів та їх раціонального використання, на засадах існуючого світового досвіду інвестування розвитку національної економіки та відповідно до сучасного стану ринкової економіки України є необхідним прийняття ефективних управлінських рішень щодо інвестиційних проектів, які принесуть найбільшу користь і віддачу, надзвичайно важливо розробити дієві заходи прискорення інвестиційних процесів в Україні.

Виходячи з умов, які склалися в інвестиційному просторі країни, подана до захисту дисертаційна робота є своєчасним науковим дослідженням, оскільки вирішує низку невідкладних наукових завдань, спрямованих на удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності в трансформаційній економіці України. Зокрема, до них можна віднести: обґрунтування обсягів

інвестицій, які потрібні для ефективного розвитку вітчизняної економіки та її зростання; визначення основних напрямів стимулювання і підвищення ефективності інвестиційної діяльності в умовах ринкових відносин; розробка методики, яка забезпечує достовірне прогнозування необхідних обсягів інвестування реального сектору національної економіки для забезпечення її ефективного розвитку.

Виконана дисертаційна робота є результатом ґрунтовного наукового дослідження, яке виступає складовою частиною науково-дослідної роботи, виконаної у межах науково-дослідних тем Львівської комерційної академії: «Проблеми функціонування та розвитку економічних систем» (номер державної реєстрації 0111V008260), «Проблеми метрологічного аналізу економічних систем» (номер державної реєстрації 0111V008261) і «Проблеми трансформації кооперативних систем за умов ринкової транзиції» (номер державної реєстрації 0111V008262).

Наукова новизна та ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Викладені у дисертації наукові положення, висновки і пропозиції характеризуються належним рівнем наукової обґрунтованості. Дисертант довів уміння проводити самостійні наукові дослідження на основі використання новітніх положень економічної науки загального та спеціального характеру.

Теоретичну, методичну та інформаційну основу наукового дослідження пошукача становлять праці вітчизняних і зарубіжних учених-економістів, присвячені проблематиці державного регулювання інвестиційної діяльності та функціонуванню системи інвестиційного забезпечення розвитку національної економіки, законодавчі і нормативно-правові акти з питань регулювання інвестиційної діяльності, залучення інвестицій у реальний сектор економіки України, а також різноманітні аналітичні та статистичні матеріали, які відображають тенденції та зміст інвестиційних процесів.

Наукову зрілість дисертанта засвідчує належне володіння широким спектром методів наукового дослідження, зокрема використано

загальнонаукові та аналітичні методи, що забезпечило ґрунтовне вивчення інвестиційних процесів у національній економіці та інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва тощо, для аналізу проблем інвестиційної діяльності та інвестиційного забезпечення використано метод емпіричного дослідження, а для прогнозних розрахунків застосовано різного роду економіко-математичні та економіко-статистичні методи, методи порівняльного і структурно-функціонального аналізу, системного підходу, групування, графічний і табличний методи, а також систему економічних законів і наукових припущень. Викладені в дисертації наукові положення, висновки і пропозиції свідчать про сформованість автора як науковця, здатного до самостійного аналізу теоретичних та прикладних наукових проблем. Уміння автора науково аргументувати виклад положень дисертаційної роботи беззаперечно заслуговує високої позитивної оцінки.

Наукові результати дисертації мають відповідний ступінь наукової новизни, свідчать про особистий внесок автора в розкриття теоретичних положень і внесення практичних рекомендацій щодо розвитку державного регулювання інвестиційної діяльності в трансформаційній економіці України.

Заслуговує на увагу пропозиція автора щодо вдосконалення методики розрахунку прогнозованих значень обсягів інвестування реального сектору національної економіки, на основі економетричного моделювання та одержаних параболічних регресійних моделей обчислено обсяги необхідних інвестицій для забезпечення ефективного розвитку економіки України, що дасть змогу державним та місцевим органам влади розробляти дієву інвестиційну політику та ефективні програми і заходи щодо соціально-економічного розвитку країни (с. 189–199).

Дисертантом у процесі наукового дослідження доведено, що на сучасному етапі розвитку національної економіки особливої уваги заслуговує проблема запровадження елементів прогнозування розвитку інвестиційних процесів у контексті управління інвестиційною діяльністю та оцінки їх ефективності за допомогою математичного апарату – застосування методики екстраполяції трендів для розрахунку прогнозованих обсягів інвестиційних потоків.

Науковий і практичний інтерес представляє сформована система організаційних та фінансово-економічних заходів щодо активізації інвестиційних процесів, удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності та підвищення ефективності здійснених інвестицій, що дасть змогу створити сприятливі умови для залучення капіталу в розвиток національної економіки загалом і суб'єктів господарювання зокрема (с. 78–79, 158–166).

Заслуговує схвалення як елемент наукової новизни вдосконалення концептуальних підходів до формування механізму державного регулювання інвестиційної діяльності, забезпечення ефективності інвестицій, виходячи з нормативно-правових вимог та цілей стратегічного розвитку національної економіки, що сприятиме підвищенню результативності і віддачі вкладених інвестицій у господарський комплекс країни (с. 65–74, 81–83).

У плані наукової новизни можна схвалити і наведену автором інституційну структуру функціонування, управління і державного регулювання вітчизняної системи інвестиційної діяльності в умовах трансформаційної національної економіки (с. 54–55), а також авторське трактування таких понять, як «інвестиції» та «інвестиційна діяльність» (с. 15–30), що дало змогу більш ґрунтовно визначити їх особливості і функціональне застосування в умовах трансформаційних процесів.

Значення наукового дослідження для вітчизняної науки і практики, упровадження результатів дослідження і напрями подальшого їх використання.

Наукова значущість поданої дисертації визначається поглибленням теоретико-методичних положень та розробленням науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності в трансформаційній економіці. Результати дисертаційної роботи сприятимуть подальшим науковим дослідженням та розвитку теорії управління інвестиційною діяльністю в умовах ринкової економіки.

Прикладне значення дисертаційної роботи визначається можливістю використання основних розробок і результатів дослідження при формуванні законопроектів, що стосуються інвестицій, інновацій та інвестиційно-

інвестиційної діяльності, при розробці відповідних положень державного регулювання інвестиційної діяльності владними структурами, у тому числі державними інститутами та фінансово-кредитними установами й учасниками інвестиційного процесу, щодо вдосконалення інвестиційної діяльності та управління нею як на загальнодержавному, так і регіональному рівнях.

Практичні рекомендації здобувача щодо державного регулювання інвестиційної діяльності використано в роботі Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України при формуванні стратегій залучення іноземних інвестицій у регіони України на 2014–2020 роки, а також при забезпеченні та вдосконаленні інвестиційної привабливості машинобудівної галузі, галузі сільського господарства та альтернативної енергетики України (довідка № 2274/11-14 від 21.11.2014 р.). Окремі положення теоретичних та практичних результатів дисертаційної роботи використано під час підготовки Програми розвитку та фінансування сфери споживчої кооперації Львівщини в галузі торгівлі (довідка № 127 від 04.11.2014 р.). Результати дисертаційної роботи впроваджені у навчальний процес та використовуються у Львівській комерційній академії під час викладання дисциплін «Інвестування», «Інвестиційне кредитування» і «Державне регулювання економіки» (довідка № 1512-14/01 від 15.12.2014 р.).

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих наукових фахових виданнях.

Основні результати дослідження відображені у значній кількості наукових публікацій та в повній мірі висвітлюють науково-практичну цінність наукових здобутків автора. За результатами наукових досліджень Качура Романа Павловича опубліковано 13 наукових праць, із них 8 – у фахових виданнях, у тому числі 6 – одноосібно; 2 статті в іноземних виданнях і 3 доповіді в матеріалах конференцій, у тому числі 2 виступи на міжнародних науково-практичних конференціях, за участі фахівців із Польщі, Білорусі, Росії та Литви. Загальний обсяг наукових праць становить 5,21 друк. арк., у тому числі особисто авторові належить 4,44 друк. арк.

Структура і зміст дисертації, її завершеність та відповідність встановленим вимогам щодо оформлення.

Дисертаційна робота Качура Романа Павловича складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаної літератури і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 237 сторінок. Матеріали досліджень містять 32 таблиці, 76 рисунків, а також список використаних джерел із 308 найменувань на 31 сторінці.

У вступі дисертації обґрунтовано актуальність теми, розкрито ступінь дослідження проблеми, зазначені вчені, на результати наукових досліджень яких спирається автор, відображено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, сформульовано мету і задачі дослідження; вказано об'єкт, предмет і методи дослідження; обґрунтовано наукову новизну отриманих результатів, їх теоретичне та прикладне значення, вказано особистий внесок здобувача, апробацію результатів дослідження, наукові публікації, обсяг і структуру роботи.

У першому розділі «Теоретичні основи державного регулювання інвестиційної діяльності у трансформаційній економіці України» досліджено сутність і структуру інвестицій та інвестиційної діяльності, охарактеризовано їх значення для розвитку вітчизняної економіки, розглянуто особливості формування та дію нормативно-правових актів на інвестиційну діяльність суб'єктів інвестиційного процесу, деталізовано автором інституційну структуру функціонування, управління і державного регулювання вітчизняної системи інвестиційної діяльності в умовах трансформаційної національної економіки, а також розкрито теоретичні аспекти формування чинного механізму державного регулювання інвестиційної діяльності для розв'язання проблем підвищення його результативності.

У другому розділі «Аналіз розвитку інвестиційної діяльності та особливості побудови механізму її державного регулювання» проаналізовано динаміку і структуру інвестицій в економіці України, охарактеризовано стан і тенденції розвитку інвестиційної діяльності, здійснено оцінку наявних інвестиційних ресурсів, їх структури і напрямів використання, показано вплив інвестицій на розвиток реального сектору економіки України.

У третьому розділі «Удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності у транзитивній економіці України» визначено основні напрями стимулювання і підвищення ефективності інвестиційної діяльності, охарактеризовано сучасні ризики, пов'язані з інвестиційною діяльністю, обґрунтовано обсяги інвестицій, які потрібні для забезпечення ефективного розвитку реального сектору економіки України.

Отже, дисертаційну роботу можна вважати завершеною працею, що відповідає вимогам, що висуваються до кандидатських дисертацій. Вимоги до оформлення роботи дотримані повною мірою.

Дискусійні положення і зауваження щодо змісту дисертації.

Не заперечуючи важливість та оригінальність дисертаційної роботи, доцільно зупинитись на певних дискусійних моментах:

1. У теоретичній частині автор досліджує теоретичні основи державного регулювання інвестиційної діяльності у трансформаційній економіці України, що безумовно представляє науковий інтерес. Проте автору, аналізуючи нормативно-правове і законодавче забезпечення державного регулювання інвестиційної діяльності в умовах трансформації вітчизняної економіки, варто було б визначити етапи становлення інвестиційного ринку і дати їм відповідну характеристику та оцінку (с. 16–17 та підрозділ 1.2). Водночас нині у фінансовій сфері досить інтенсивно розвиваються парабанківські установи (кредитні спілки, страхові компанії, інвестиційні фонди тощо), а тому автору наукового дослідження варто було б більше уваги приділити аналізу цієї складової інвестиційного забезпечення реального сектору вітчизняної економіки (с. 41–44). Крім того, дисертант, розкриваючи особливості державного регулювання інвестиційної діяльності в економіці України, недостатньо уваги приділив специфіці його розвитку в умовах глобалізації, яка на цьому етапі розвитку суспільства охоплює практично всі сфери (с. 60–72).
2. Наукова значущість отриманих автором результатів була б значно вагомішою, якщо б у підрозділі 1.3 надати ґрунтовніше пояснення

можливостей виявлення кореляційної залежності між інституційними структурами державного регулювання вітчизняної системи інвестиційної діяльності у трансформаційній економіці та принципів оптимізації їх діяльності у сучасних умовах. У тексті дисертаційної роботи бажано було б пояснити, як саме пропозиції автора дають змогу безпосередньо визначати напрями впливу на інвестиційну діяльність.

3. Недостатньо розкритими й обґрунтованими щодо принципів практичного застосування є розглянуті автором підходи до мінімізації ризиків в системі управління інвестиційною діяльністю (с. 178–181). Узагальнений алгоритм управління інвестиційним ризиком потребує деталізації щодо основних складових, а розкриття необхідного інструментарію оцінювання ризиків, притаманних інвестиційній діяльності, особливо у контексті подальшої розробки і застосування методів їх нейтралізації, не знайшло свого висвітлення.
4. У роботі було б доцільно при аналізі тенденцій і розгляді особливостей залучення прямих іноземних інвестицій в національну економіку (с. 61–64, 107–111, 136–138) також охарактеризувати відмінності у формуванні сприятливого інвестиційного клімату в країні для іноземних та вітчизняних інвесторів, що є вкрай важливим для визначення пріоритетів національного розвитку в умовах погіршення соціально-економічного стану в країні. Стратегічне завдання забезпечення подальшого розвитку вітчизняної економіки полягає не лише в тому, щоб сприяти залученню вітчизняних та зарубіжних інвестицій, але й у тому, щоб припинити відплив капіталів з України, створювати умови для їх продуктивного функціонування в економіці держави, заохочувати вкладення безпосередньо в інноваційну діяльність, у технічне переозброєння й модернізацію виробництва.
5. Розглядаючи питання формування та управління інвестиційними ресурсами і даючи їм відповідну оцінку, авторові слід було конкретизувати галузі реального сектору національної економіки, які потребують першочергового спрямування відповідних обсягів

інвестицій, виходячи зі стратегії розвитку країни (с. 94–97, 107–111, 117–121).

6. Аналізуючи процеси інвестування за видами економічної діяльності (табл. 2.14, с. 127–128) і за регіонами (рис. 2.21, с. 129–130), авторові варто було б звернути увагу і запропонувати заходи щодо суттєвого збільшення обсягів інвестицій у ті регіони, на території яких немає промислових підприємств, проте є інші можливості реального вкладення як вітчизняних, так і іноземних інвестицій.
7. Дисертантові, розкриваючи сутність і сукупність інвестиційних відносин, що пов'язані з інвестиційними потоками, тобто рухом інвестиційних ресурсів (рис. 3.3, с. 163), варто було б відобразити ще й відносини, які мають місце з компаніями і фондами (інвестиційними, лізинговими, страховими тощо).

Вищенаведені дискусійні положення не впливають на загальну позитивну оцінку та не знижують наукову і практичну цінність дисертаційної роботи Качура Романа Павловича.

Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам МОН України.

Аналіз змісту дисертації Качура Романа Павловича на тему: «Державне регулювання інвестиційної діяльності в трансформаційній економіці України» дає змогу стверджувати, що робота є завершеною оригінальною науковою працею, виконана на високому теоретичному і практичному рівнях, має практичне значення у сфері державного регулювання інвестиційної діяльності, відповідає спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством і може бути використана як у теоретичному, так і практичному плані при розробленні загальнодержавних і регіональних програм розвитку економіки України.

Робота належним чином структурована. Основні положення та отримані наукові результати достатньо повно висвітлені у публікаціях. Автореферат дисертації та публікації автора відображають основні наукові результати та висновки, сформульовані у дисертаційній роботі.

На підставі вище викладеного можна зробити висновок, що за своїм змістом, оформленням, актуальністю, глибиною вирішення наукових проблем, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів дисертація Качура Романа Павловича на тему: «Державне регулювання інвестиційної діяльності в трансформаційній економіці України» відповідає вимогам МОН України до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, зокрема пунктам 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р.), а її автор, **Качур Роман Павлович**, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент,
доцент кафедри менеджменту інноваційної
та інвестиційної діяльності
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
кандидат економічних наук, доцент

П.В. Кухта П.В. КУХТА

Дізнаю надійшов до спеціалізованої ради "Економіка та управління національним господарством" Київського національного університету імені Тараса Шевченка 18.05.19 року